

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2001-2002

17 januari 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, LANDBOUW, WERKGELEGENHEID EN TOERISME

Vraag om uitleg van de heer Jacques Laverge tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het behoud en de verdere ontwikkeling van de spraaktechnologie in Vlaanderen

Vraag om uitleg van de heer Jos Bex tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over de bijdrage van het Vlaams Gewest in DAT

Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

Donderdag 17 januari 2002

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Roland Van Goethem

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.05 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Jacques Laverge tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het behoud en de verdere ontwikkeling van de spraaktechnologie in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Laverge tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het behoud en de verdere ontwikkeling van de spraaktechnologie in Vlaanderen.

De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, deze vraag is belangrijk, want de Vlaamse Gemeenschap heeft veel geïnvesteerd in Lernout & Hauspie. We stellen vast dat de administratie voor Wetenschapsbeleid erg positief stond tegenover de projecten voor de ontwikkeling van spraaktechnologie. Zo niet had men geen steun verleend voor een bedrag dat volgens sommige bronnen 24,789 miljoen euro bedraagt. Er zijn verscheidene redenen waarom het allemaal verkeerd is gelopen. Het is wel spijtig dat de ontwikkeling van spraaktechnologie ten dele tot stilstand is gekomen, want dat had de Westhoek economisch kunnen ontwikkelen.

Sommige onderdelen en ook een beperkt aantal personeelsleden van L & H zijn overgenomen door andere bedrijven. Maar veel is verloren gegaan. De ontwikkeling van deze technologie beantwoordde aan de doelstelling van de Vlaamse regering om de kenniseconomie zo veel mogelijk te stimuleren. De

kennis is ontwikkeld. Er kwam een financieel, maar geen technologisch debacle. Het verraste me dat weinig Vlaamse of buitenlandse bedrijven met activiteiten in Vlaanderen zich interesseerden voor een overname. Ik denk dan aan bedrijven zoals Siemens, Philips, Telindus en Belgacom. Dat zijn toch bedrijven die inzake communicatietechnologie een positie te verdedigen hebben.

Hoe komt het dat er enkel in de VS een beperkte interesse bestond ? Heeft dat te maken met een gebrek aan bewustwording over het belang van de kenniseconomie ? Steunen de bedrijven in Vlaanderen wel de uitbouw van de kenniseconomie ? Zijn onze bedrijven nog altijd niet te veel gericht op afgeleide producten, terwijl de kennis van elders komt ? Misschien worden we nog altijd beschouwd als noeste werkers die in relatieve sociale rust vooral zorgen voor een hoge output en productiviteit. Het zou spijtig zijn als dat zo is. De kenniseconomie moet bij ons tot ontwikkeling komen.

Het debacle van L & H moet ons aan het denken zetten. Wat denkt de minister hierover ? Kunnen we nog initiatieven nemen om alsnog spraaktechnologische elementen te redden ? Er blijven hoogtechnologisch geschoolde werknemers achter. Kunnen we met hen iets aanvangen ? Moeten we ons niet afvragen of er geen bijkomende inspanningen nodig zijn om de kenniseconomie in Vlaanderen vorm te geven ?

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, hoewel het voor Lernout & Hauspie te laat is, bespeur ik hoopvolle aspecten in de uiteenzetting van de heer Laverge. We moeten de geschiedenis van L & H niet schrijven, maar toch moeten we spreken van een gemiste kans. Ik heb het nu niet over de malversaties. Tijdens de laatste weken van L & H was

Vandenbroeke

het duidelijk dat u veel goodwill voor de ontwikkeling van spraaktechnologie aan de dag legde, terwijl dat bij minister Gabriels minder het geval was. Ik zoek geen spijkers op laag water en wil geen tweespalt in de regering veroorzaken. Er zijn over dit dossier vragen om uitleg, actuele vragen en interpellaties gesteld. Het debacle is er al.

Ik weet niet waarom minister Gabriels minder goodwill aan de dag legde. In elk geval is het duidelijk dat bij het begin van de zittingsperiode minister Van Mechelen behoorde tot de believers. Hij vond dat men dit potentieel moest aanboren en de ontwikkelingen positief moest beïnvloeden. Uiteindelijk is het misgelopen, en in de laatste fase had ik de indruk dat we weinig hebben gedaan om te redden wat er te redden viel. Vlaanderen heeft nog altijd veel mogelijkheden om spraaktechnologie te ontwikkelen. Dit is een dossier dat zich helemaal in de marges van het fundamenteel en van het toegepast onderzoek bevindt. De technologische expertise is er; kunnen we daar een constructief vervolg aan breien dat de economische toekomst van Vlaanderen ten goede kan komen?

De voorzitter: Toen we daarover met minister Gabriels hebben gediscussieerd, heb ik hem een vraag gesteld waarmee ik nog steeds worstel: had de PMV niet kunnen en moeten optreden? Een participatie in een maatschappij die het werk van L&H voortzet, beantwoordt aan de doelstellingen van de PMV.

Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, hier staan twee zaken ter discussie: L & H enerzijds en het probleem van de technologie-ontwikkeling en de kenniseconomie in Vlaanderen anderzijds. Ik stel voor om beide zaken niet met elkaar te verwarren. In het verleden heb ik trouwens al verscheidene antwoorden gegeven op vragen van onder meer de heren Bogaert en Van Goethem over de banden tussen de overheid en L & H. De heer Laverge zal zich ongetwijfeld herinneren dat ik toen erg gedetailleerd heb uiteengezet welke bedragen de Vlaamse regering ter beschikking heeft gesteld van dit bedrijf. In elk geval blijft het totale bedrag ver verwijderd van het bedrag van 24,789 miljoen euro dat hij heeft vermeld.

De heer Vandenbroeke heeft het hier goed samengevat. Als minister bevoegd voor Wetenschapsbe-

leid en Innovatie maar ook voor Economie, heb ik zeer veel contacten gehad met de bedrijfsleiding van L & H. Ik had contacten met de heren Lernout, Bastiaens, Dehaene en Bodson. Als er echter geen degelijk businessplan op tafel komt, krijgt men geen bewegingsruimte. Alles zit dan muurvast. In zo'n geval blijven we consequent dezelfde lijn aanhouden – ook in het geval van DAT, weze het met enige moeite. Als er geen degelijk businessplan voorligt, zal Vlaanderen niet investeren.

Op 28 november heb ik nog onderzocht of we toch niet een gedeelte van de text-to-speech technology van L & H konden redden. Twee dagen later heb ik overlegd met de top van de GIMV. Ik citeer in dat verband uit een brief van voorzitter Daems. Daarin wordt bijzonder goed uiteengezet welke verhouding er bestond tussen Vlaanderen en L & H. Ik hoop dat we daarmee dit verhaal kunnen afsluiten. De geschiedenis zal daarover ongetwijfeld nog haar zeg krijgen.

'Het is u bekend dat GIMV in de moeilijke opstartjaren van Lernout & Hauspie een belangrijke rol heeft kunnen spelen, samen met startende ondernemers. Nadien heeft GIMV zijn belangen in de onderneming sterk verminderd. Dat was volkomen in de lijn met de basisstrategie van GIMV om bedrijven uit te bouwen. Nadien moet GIMV die bedrijven verlaten, want het is slechts door regelmatige exits te realiseren dat GIMV zijn fundamentele rol kan blijven spelen. Zo komen er immers kapitaal vrij om in nieuwe projecten te investeren. Indien GIMV al zijn participaties zou aanhouden, zouden er geen middelen zijn voor de toekomst. De ervaring heeft GIMV geleerd dat een investeringsmaatschappij maar op een goede manier kan functioneren als er aan twee basisvoorwaarden voldaan is. Er moet vooreerst een goed doorwerkt businessplan zijn dat aangeeft hoe de onderneming in de toekomst beschikbare middelen zal gebruiken om haar groei in een aantal welomschreven markten te realiseren. Vervolgens moet er een groepje ondernemers of een managementteam zijn dat over de ervaring beschikt om het businessplan te realiseren.

Het is alleen wanneer die twee voorwaarden vervuld zijn dat de risicokapitaalverschaffer een rol kan spelen. GIMV kan zelf geen businessplannen maken of ondernemer zijn. Daarom gaat GIMV ook meestal in zee met partners die de markt kennen. Telenet is daarvan een goed voorbeeld. De partners van de intercommunales kenden de markt en hadden de infrastructuur. Bovendien werd bij de opstart een Amerikaanse operationele partner

Van Mechelen

binnengehaald. Het probleem is dat er vandaag geen geloofwaardig businessplan en geen ervaren managementteam bij GIMV bekend is dat in zee zou wensen te gaan met een risicokapitaalverschaffer om iets te doen met de activa van Lernout & Hauspie.

Het ziet ernaar uit dat de enige partijen die belangstelling hebben voor de activa andere ondernemingen in de sector zijn die de vaardigheden hebben om die activa goed aan te wenden. Het is zeer onwaarschijnlijk dat risicokapitaalverschaffers rechtstreeks een rol zouden kunnen spelen bij andere of bij aanstaande veilingen. Bovendien zijn bij GIMV geen succesvolle overnames door risicokapitaalverschaffers via veilingen bij falingen bekend. De toestand van Lernout & Hauspie is nog extra gecompliceerd door het feit dat er nog talrijke juridische procedures in de Verenigde Staten en misschien ook in België gevoerd zullen worden. Het lijkt me uit voorzichtigheid dan ook wijzer dat de oude aandeelhouders vandaag geen actieve rol spelen teneinde de complexiteit niet verder te vergroten en geen extra argument te geven aan eventuele eisers.'

Ik citeer uit deze brief om aan te tonen dat dit dossier met alle mogelijke middelen is onderzocht. Er zijn echter aan alles grenzen. Ik zou over dit dossier nog lang uit de biecht kunnen klappen, maar dat zal ik voor mijn memoires bewaren. Eerlijk gezegd : ik heb daar enkele staaltjes van management gezien waarover ik de grootste twijfels heb. Tot daar enkele bedenkingen bij het dossier L & H.

Wat de ontwikkeling van de kenniseconomie in Vlaanderen betreft, ben ik absoluut niet pessimistisch. Ik had het genoeg een missie van IMEC naar Tokio te leiden, en ook om in Singapore aanwezig te zijn op bijeenkomsten met de medespelers van IMEC, het VIB en de VITO. Ik stelde toen vast dat Vlaanderen echt aan de spits staat van de ontwikkeling van de micro-elektronica en de life-science. Benchmarking kan ongetwijfeld aantonen dat de kennisinstituten van IMEC steeds meer ondernemingen in de schaduw van hun Leuvense gebouwen aantrekken. Dat is voor de commissie misschien een mooie gelegenheid om nog eens het debat over de vernieuwing van de beheersovereenkomst met IMEC te voeren. Ik ben zelf erg ambitieus inzake de doelstellingen op middellange termijn. In de komende vijf tot tien jaar wil ik een zeer zwaar programma realiseren.

Er zijn enorme mogelijkheden, zoals wordt aangetoond door het feit dat een topbedrijf als Philips zijn volledige researchafdeling heeft opgedoekt en overgebracht naar Leuven. Dit bevestigt wat ik ooit tijdens de uitreiking van de Ankerprijs in Kortrijk heb uiteengezet. We zullen er nooit in slagen om hier bedrijven met kapitaal te verankeren. We beschikken immers niet over genoeg kapitaal om dat te doen. In Vlaanderen kunnen we wel met onze kennis een verankering realiseren. We moeten op die ingeslagen weg blijven verdergaan. De Vlaamse overheid moet dus de omgevingsfactoren beïnvloeden die toestaan om innoverende technologieën te ontwikkelen en in gebruik te nemen. Tijdens de bespreking van de beleidsbrief over het innovatiebeleid hebben we duidelijk uiteengezet welke richting we willen inslaan.

Twee zaken wil ik benadrukken. Het instrumentarium is gestroomlijnd. Er zijn drie nieuwe besluiten die de innovatiesteun vorm moeten geven. Het gaat om het financieringsbesluit, het VIS-besluit en het interface-besluit. Voor het eerst beschikken we over een tamelijk transparante regeling om de ontwikkeling van technologie in Vlaanderen te ondersteunen. De vraag is : overheidssteun voor wat ? De steun zal losstaan van de investeringsmaatschappijen, want dat is een ander verhaal. De brief van de GIMV is op dat vlak duidelijk : alle mogelijkheden waren uitgeput. Hetzelfde geldt voor de PMV die in de tweede helft van januari operationeel wordt. De PMV kan enkel werken na een uitdrukkelijke opdracht van de Vlaamse regering. Het uitgangsprincipe zal echter hetzelfde zijn als dat voor de GIMV : risicokapitaal wordt alleen verschaft als aan twee voorwaarden is voldaan : een goed businessplan en een goed managementteam. Desnoods laat ik de businessplannen zes keer controleren. Als de kwaliteit er niet is, komt er geen geld op tafel. Er zijn goede en slechte managementteams. Barco is een voorbeeld van een goed team. Er zijn echter ook voorbeelden van slechtere teams.

De actoren zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen initiatieven. De overheidssteun is derhalve in de eerste plaats indirect, en heeft betrekking op vijf niveaus. Het eerste niveau is de subsidiëring van basisonderzoek en gericht technologisch onderzoek in de onderzoeksinstellingen. Dat is fundamenteel. Ik ken de sector nu al twee jaar van dichtbij. We willen een nieuw initiatief ontwikkelen voor de integratie van de nano-technologie, de beeld- en spraaktechnologie en zelfs de biotechnologie. De kennis bestaat aan de universiteiten. Men heeft het voortdurend over de spraaktechnologie, maar Vlaanderen heeft ontzaglijk veel meer kennis op

Van Mechelen

het vlak van de beeldtechnologie. Voorbeelden zijn Barco, Alcatel en Philips. Er zijn er echter nog meer. Ik heb die mensen ooit eens in Leuven rond de tafel gebracht om te praten over de toekomst. We bereiden een programma voor om de kennis samen te brengen in projecten die niet aan één enkele instelling zijn verbonden. We willen dat programma in een Europese context ontwikkelen.

Ten tweede : we verlenen steun aan het industrieel onderzoek op initiatief van de ondernemingen. Ten derde : we verlenen steun aan de verspreiding van technologie en kennis. Ten vierde : we zetten niet-technologische initiatieven van algemeen belang op. Ten vijfde : we willen die technologieën ook zelf aanwenden in eigen diensten en participaties.

Wat de spraak- en taaltechnologie betreft, kunnen we op elk van deze niveaus voorbeelden aanhalen van steun die door de Vlaamse overheid is gegeven. Wat betreft het basisonderzoek is er het programma Spraak- en Taaltechnologie voor het Nederlands. Dat programma is door toenmalig minister-president Van den Brande opgestart. Aan zes universitaire projecten is meer dan 42 miljoen frank besteed. Dat programma is definitief beëindigd. Er is het fameuze programma Strategische Technologieën voor Welzijn en Welvaart of STWW, dat is opgevolgd door het programma Generisch Basisonderzoek aan de universiteiten of GBOU. Er zijn 3 projecten in verband met beeld- en spraaktechnologie, die samen goed zijn voor 3,12 miljoen euro steun. Wat het basisonderzoek betreft, zijn er specialisatiebeurzen en onderzoeksmandaten van het IWT : enkele tientallen vorsers krijgen zo de kans om zich te bekwamen.

De tweede invalshoek is de steun aan bedrijven. Het IWT geeft financiële ondersteuning aan bedrijven en onderzoekscentra om in Vlaanderen R&D te stimuleren. Vanuit die doelstelling heeft het IWT in het verleden verschillende R&D-projecten gesteund bij Lernout & Hauspie in de periode 1992-2000, goed voor ongeveer 157 miljoen frank. Er zijn op een bepaald ogenblik bewarende maatregelen genomen, maar die sloegen enkel op de eindfase van een klein programma. De meeste projecten die bij L & H werden gesteund, hadden betrekking op basisonderzoek : onderzoek naar geavanceerde spraaktechnologieën, in samenwerking met Vlaamse universiteiten. Die kennis is nog steeds aanwezig. L & H heeft ooit een volledige afdeling van de universiteit van Leuven overgeno-

men. Ik neem aan dat die beweging ten dele zal worden omgekeerd.

We moeten niet pessimistisch zijn. Is met L&H de spraaktechnologie in Vlaanderen verdwenen ? Ik zeg dat dit niet het geval is. Meer dan ooit is het ogenblik gekomen om andere initiatieven te ontwikkelen. Dat staat ook zo in de brief van de GIMV. Ons is verweten dat we te veel eieren in het mandje van L&H hebben gelegd. In de brief staat er : 'Uw zorg over de toekomst van taaltechnologie in Vlaanderen is zeer terecht. Ik kan u wel melden dat GIMV nog andere investeringen heeft in taaltechnologie-ondernemingen in Vlaanderen, en op deze manier zeker een rol blijft spelen in de ontwikkeling van taaltechnologie.'

Het verhaal is met het hoofdstuk over L&H niet af. Ik geef enkele voorbeelden van bedrijven die betrokken worden bij IWT-projecten. L&C-Language & Computing in Zonnegem houdt zich vooral bezig met medische informatica en taalverwerking. Keyware, dat actief is in Ieper en ook in de VS, houdt zich bezig met beveiliging via spraakpatronen, irisdetectie, vingerafdrukken en andere technieken. Speethon van Ieper is een starter, en maakt gebruik van spraak in AutoCad voor architecten. Technologie en Integratie van Gent ontwikkelt spraak- en taaltechnologie voor personen met een handicap, in samenwerking met de RUG en ELIS. Xploration houdt zich in Heverlee bezig met automatische vertaling van teksten. De Wilde CBT van Merelbeke is bezig met taalleeromgevingen. Het IWT heeft samen met het bedrijf een project uitgevoerd, een nieuw project is aangevraagd. Phonetic Topographics van Ieper focust op spraaktechnologie voor geografische toepassingen.

Er zijn ook experimenten in aanverwante domeinen. In de multimediasector is er bijvoorbeeld PIMC van Diepenbeek en Vartec van Gent. Wat language learning betreft, gaat het om Access van Tongerlo, RG Visualia en Givi. Wat de apparatuur betreft, gaat het om Philips ITCL dat zich naast IMEC in Leuven is komen vestigen. Philips participeert in de fusie van micro-elektronica en beeld- en spraaktechnologie. Philips Aachen en Philips Oostenrijk zijn gespecialiseerd in spraaktechnologie, maar Philips ITCL probeert onder de leiding van de heer Frits Schuiten in dit domein eveneens door te breken. Het ITW ondersteunt op dat vlak trouwens een zeer ambitieus project.

De derde pijler is de steun aan de verspreiding van technologie en kennis. De verspreiding van technologie kan gebeuren via samenwerkingsverbanden die rond een kenniscentrum worden gecreëerd. De

Van Mechelen

oude cluster-aanpak is door de Inspectie van Financiën gedurende jaren in het verdomhoekje geduwd. We hebben dat opgevangen met het VIS-besluit waardoor innovatieve samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en universiteiten mogelijk worden. Er is een oproep gedaan en dat zal wellicht tot de totstandkoming van projecten leiden.

De vierde pijler van de ontwikkeling van beeld- en spraaktechnologieën bestaat uit het opzetten van niet-technologische initiatieven van algemeen belang. Er zijn twee mooie projecten. Corpus Gesproken Nederlands is een omvangrijk project van Vlaanderen en Nederland voor de creatie van Nederlandstalige hulpmiddelen ter ondersteuning van spraaktechnologie. Dat programma loopt van 1998 tot 2003, en daarvoor is in 200 miljoen frank overheidssteun voorzien. Nederland brengt twee derde in, Vlaanderen een derde. Het programma wordt uitgevoerd door verscheidene Vlaamse en Nederlandse universiteiten. Er is een gebruikerscommissie opgericht waaraan alle geïnteresseerde bedrijven kunnen deelnemen. De databases met Nederlandse woorden en uitspraken worden op cd-rom ter beschikking gesteld om te worden gebruikt in text-to-speech- en speech-to-textapplicaties. Verder is er het Platform Nederlandse Spraak- en Taaltechnologie : een overleggroep onder leiding van de Nederlandse Taalunie om de vooruitgang in dit domein te sturen. Dit Platform werkt in overleg met verscheidene Vlaamse en Nederlandse overheden en vele actoren in het taal- en spraakdomein. Er wordt dus actief opgetreden.

Ten slotte zijn er de participaties en eigen applicaties. Overheidsacties kunnen via de GIMV en morgen ook via de PMV gebeuren. Het gaat om alles wat heeft te maken met e-Vlaanderen, e-government en e-VRT. Ik geef een voorbeeld. De VRT gebruikt voor de ondertiteling van programma's voor gehoorgestoorden de meest geavanceerde technologieën. Zo wordt het mogelijk om commentaar bij voetbalwedstrijden in ondertitels om te zetten. We willen de toepassingen uitbreiden. We onderzoeken ook of deze technologie aan de regionale omroepen ter beschikking kan worden gesteld.

Ik vat samen. L&H is een pijnlijk verhaal. Vorige week was ik te gast bij de Kamer van Koophandel en Nijverheid in Ieper. Vorig jaar ben ik ook in Ieper geweest, en ondertussen is het daar bijna een spookbuurt geworden. Het voelt ongemakkelijk aan. We moeten oog blijven hebben voor mogelijkheden om de draad terug op te nemen. Ik blijf erbij dat dit dan wel moet gebeuren op basis van een

goed businessplan en met goede managers. En dat moet gebeuren binnen een goed industrieel project dat ook een kennisproject is.

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Uiteraard wil ik geen verwarring creëren over de aspecten wetenschapsbeleid en economie. Eigenlijk moet deze vraag ook aan de minister van Economie worden voorgelegd. Ik ben erg verheugd dat de minister alle initiatieven in verband met spraaktechnologie heeft opgesomd. Ik zou het op prijs stellen als hij dat wat beter zou bekendmaken. We moeten daarop immers verder bouwen. We mogen op dat vlak onze voorsprong niet verliezen. Misschien kan men overwegen om bij de initiatieven die we steunen een aantal universitair geschoolde werknemers van L&H te betrekken. Zo kunnen we de daar verworven kennis ten dienste van de Vlaamse economie stellen.

De minister stelt dat de GIMV geen brood meer zag in een reddingsplan voor L&H. Voor Barco was dat wel het geval. U verwijst heel even naar het herstelbeleid, een periode die weinig klaarheid heeft gebracht. De GIMV houdt er een vrij negatieve benadering op na en geeft u een negatief advies. Toen ScanSoft, een Amerikaans bedrijf, het overnam, moeten toch een aantal criteria zijn uitgewerkt. Ofwel gaat dat bedrijf een avontuur aan, ofwel voeren zij een toekomstgerichte politiek en dan hebben zij een koopje gedaan. Wie heeft het bij het rechte eind, de GIMV of de Amerikaanse groep ?

Minister Dirk Van Mechelen : Dat is net het punt. ScanSoft is een specialist op de markt en heeft een managementteam dat de juiste technologie kan ontwikkelen en marktleider kan worden, terwijl de GIMV een investeringsmaatschappij is die wacht op een managementteam met een businessplan. Nooit heb ik van hen een velletje papier ontvangen met ook maar een beetje businessplan, ook niet van de heer Bodson. Dit reserveer ik voor mijn persoonlijke memoires. Ik vraag me af hoe dit mogelijk is. Zelfs wereldconcerns hebben de evolutie op de voet gevolgd. De capabele mensen van Lernout zijn vandaag zeker nog actief, maar niet langer onder de vlag van L&H.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : De minister heeft zijn antwoord schitterend voorbereid. Ik hoop dat deze tekst naar buiten komt. Vlaanderen mag

Chris Vandenbroeke

weten wat wij hier binnenskamers hebben vernomen. Het verhaal is veel positiever dan wat de meesten onder ons denken.

De minister zegt zelf dat we wel met een spookstad achterblijven. Bij mijn weten, vanuit die kleine zuidwestelijke Vlaamse hoek, zitten er misschien wel kansen bij de KULAK. Ieper en Kortrijk zijn maar een steenworp van elkaar verwijderd en kennis is mobiel. Er waren zeer goede contacten tussen Lernout en de KULAK op het vlak van vertalingen. Er waren ook intense contacten vanuit het streekcharter Rekkem, een grenspost, en ook interactief met L&H. De restbestanden, die er ongetwijfeld zowel bij de KULAK als bij het streekcharter zijn, kunnen misschien worden gecoördineerd. Dit is maar een suggestie. Er is zeker nog veel meer en ik verheug mij hierop.

Minister Dirk Van Mechelen : De historische banden tussen de KU Leuven en L&H zijn voldoende bekend. Het spraaktechnologieerteam van de KU Leuven was immers naar L&H overgestapt. Het innovatiebeleid dat we in Vlaanderen wensen te voeren is misschien wat minder 'flashy' als in het verleden. Ik wil wel de rekening maken na vijf jaar en ze zal ongetwijfeld kloppen.

Er is zeker nog spraaktechnologie in Vlaanderen actief, na L&H. We hebben een documentairecampagne via de regionale zenders lopen, onder de titel Enter 21. Dit zijn korte spots gemaakt door Johan Opdebeeck, de beste documentaireproducent en maker van allerlei informatieve programma's. Deze gaan zelfs over technologie die in de landbouw wordt gebruikt en op containerparken, voor het ontmantelen van buislampen. De reeks wordt in 2002 opnieuw gemaakt en we kunnen hem vragen specifiek rond spraak- en beeldtechnologie te zeggen wat er in Vlaanderen leeft. Ik heb een programma over beeldtechnologie opgestart. Daarin wordt gewerkt aan het uitbouwen van een geoloket in Vlaanderen zodanig dat op termijn, en uiterlijk midden volgend jaar, aan alle gemeenten zeer scherpe resolutiebeelden kunnen worden geleverd, waardoor het ruimtelijke orderingsbeleid een ongelooflijke ondersteuning krijgt. Vandaag bestaat dit niet. De technologie wordt in Leuven ontwikkeld. Het knappe van de software zit in het feit dat een informatica overlay tussen de verschillende cartografische gegevens wordt bewerkstelligd. We hebben beelden nodig die we nu moeten kopen. Deze worden via satelliet gemaakt. De kunst van de software die we nu bouwen, bestaat erin deze over elkaar te stapelen en dan bruikbaar te maken voor facetten van ruimtelijke ordening

en leefmilieu. De evolutie we nu meemaken, is indrukwekkend, misschien moeten we er meer mee naar buiten komen.

De voorzitter : De vergadering wordt geschorst.

- *De vergadering wordt geschorst om 10.45 uur.*
- *De vergadering wordt hervat om 11.09 uur.*
- *De heer André-Emiel Bogaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Jos Bex tot de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over de bijdrage van het Vlaams Gewest in DAT

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Bex tot de heer Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting, over de bijdrage van het Vlaams Gewest in DAT.

De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, uit gesprekken met BIAC-verantwoordelijken blijkt dat hun grootste bekommernis is een of meer home carriers te vinden om Sabena Catering en Technics draaiende te houden. Hopelijk zal DAT die rol spelen.

In hoeverre is de Vlaamse overheid bereid een home carrier voor Zaventem te steunen ? Sommige regionale luchthavens genieten bijzondere steun van de overheid. Kan Vlaanderen niet bijdragen aan een oplossing voor deze kwestie ?

De heer Jan Penris : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, hoe belangrijk een home carrier ook is voor de luchthaven van Zaventem, het Vlaams Parlement moet in de eerste plaats oog hebben voor de tewerkstelling. Momenteel wordt er gewerkt aan de oprichting van een zeer Vlaamse luchtvaartmaatschappij, namelijk Van Gaver Airlines. Ze heeft reeds personeel aangeworven, een businessplan opgesteld en kapitaal verzameld, maar ze lijkt te worden tegengewerkt door de federale instanties die de licenties verlenen.

Mijnheer de minister, in welke mate volgt de Vlaamse regering dit voor Vlaanderen niet onbelangrijke dossier ? Oefent ze druk uit op haar federale collega's ?

De heer Jacques Laverge : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het is belangrijk dat we de nadruk leggen op de infrastructuur. Mijns inziens moet de ontwikkeling van de luchthaven de prioriteit zijn van de Vlaamse luchtvaartpolitiek.

De heer Jos Bex : Blijkbaar worden mijn vragen vandaag gretig aangegrepen als kapstok. Ik ben zeker overtuigd van het belang van het voortbestaan van de luchthaven. Meermaals heb ik opgemerkt dat de luchthaven ontzettend belangrijk is voor Vlaanderen. Mijn vraag betreft echter uitsluitend de stelling van BIAC dat een home carrier noodzakelijk is voor de tewerkstelling van de personeelsleden van Sabena Catering en Technics. Hoe kan de Vlaamse overheid zo'n home carrier steunen ? Het maakt me weinig uit welke kandidaat uiteindelijk die rol zal vervullen. Momenteel zijn er verschillende initiatieven in wording.

De heer Jan Laurys : Ik sluit me aan bij de vraag van de heer Bex. Het is niet het een of het ander. We zijn geen specialisten, maar volgens kenners is een home carrier inderdaad nodig voor het voortbestaan van Zaventem als internationale luchthaven. We hebben het businessplan van DAT nooit gezien, en kunnen dus ook niet beoordelen of een gewestelijke investering aan de orde is. Alleszins is het ook onze bekommernis dat de tewerkstelling op de luchthaven behouden blijft.

De voorzitter : 7.800 mensen werden rechtsreeks geraakt door het faillissement van Sabena, dat 9 dochterbedrijven telde. Sabena Technics krijgt nu 25 miljoen euro van de federale regering om voorlopig voort te kunnen. Ik weet niet onder welke vorm het dat geld krijgt. De Vlaamse regering vindt terecht dat de overheid niet mag investeren in een commerciële luchtvaartmaatschappij.

Voorts wordt er schoorvoetend gesproken over de regionalisering van de luchthaven van Zaventem. Regionale investeringen louter in de infrastructuur zouden misschien wel kunnen. Daarnaast zijn velen de mening toegedaan dat Zaventem een home carrier nodig heeft. De vraag rijst of en hoe de Vlaamse overheid zo'n onderneming kan steunen, al dan niet financieel, terwijl ze in feite uitsluitend in infrastructuur wil investeren.

De Vlaamse regering krijgt nu het verwijt dat ze zich asociaal opstelt. We mogen ons daardoor niet laten intimideren. Mijns inziens mag Vlaanderen alle initiatieven steunen die kunnen leiden tot een nieuwe home carrier voor Zaventem, maar niet met een financiële inbreng.

Minister Jaak Gabriels : Het faillissement van Sabena was triest maar onvermijdelijk. De gevolgen ervan moeten evenwel in een breder perspectief worden geplaatst. In december was de luchtvaartactiviteit op Zaventem teruggevallen met 43 procent. In januari was dat nog maar 15 procent. De luchtvaartactiviteit herstelt zich dus.

Het is niet aan de overheid om een luchtvaartmaatschappij op te richten of in stand te houden. Daarover is iedereen het eens. We moeten daarom heel goed nadenken over eventuele steun aan een home carrier. Onze eerste prioriteit is dat de luchtvaartactiviteiten op Zaventem optimaal verlopen. Voor de rest kunnen we enkel afwachten. Mijns inziens moeten we ons niet mengen in de onderhandelingen tussen privé-bedrijven.

Zoals bekend heeft de Vlaamse regering op 10 december 2001 een beslissing genomen in verband met de financiering van de tussenkomst van het Vlaams Gewest in de start van een nieuwe luchtvaartmaatschappij. Ik sta volledig achter die beslissing. De GIMV is de instelling die toezicht houdt op het dossier. Het is toevertrouwd aan de heren Fierens, Vandamme en Druyts, respectievelijk de executive investment manager, de investment manager en de juridisch medewerker.

Het is onduidelijk of steun van de Vlaamse overheid VG Airlines of buitenlandse maatschappijen ertoe zou kunnen overhalen om de home carrier van Zaventem te worden. In het kader van de task force Vlaams Brabant lopen er besprekingen tussen BIAC en het kabinet. We denken eraan vertegenwoordigers van de Dienst Investeren Vlaanderen in te zetten om internationale carriers hiervoor warm te maken. BIAC heeft trouwens zelf al initiatieven genomen.

Het grootste knelpunt is de algemene crisis in de luchtvaartsector. Buitenlandse carriers concentreren zich op hun basisactiviteiten en nemen onder druk van hun aandeelhouders een afwachtende houding aan. We moeten de markt haar gang laten gaan : als er vraag is naar een vanuit Brussel opererende carrier zal die opportuniteit worden benut, met of zonder de hulp van de overheid.

Economische steunmaatregelen aan de luchtvaartsector zijn onderworpen aan de Europese kaderregeling van 10 december 1994, met name aan de artikelen 92 en 93 van het EG-Verdrag en van artikel 61 van de EER-overeenkomst over steunmaatregelen van de staten in de luchtvaartsector. Deze kaderregeling heeft tot doel de luchtvaartmaatschappijen op voet van gelijkheid met elkaar te laten

Gabriels

concurreren. Steun is in principe verboden. Enkel bij uitzondering en mits akkoord van de Europese Commissie kan steun worden verleend. De kaderregeling legt de houding vast die de Europese Commissie dient aan te nemen bij de beoordeling van steunaanvragen. Overheidsinvesteringen in infrastructuur vallen buiten de regeling en zijn toegelaten. Fiscale voordelen en sociale steun worden in principe als positief beschouwd. Ze worden niet aanzien als overheidssteun, tenzij de maatregel een concurrentievoordeel oplevert dat toelaat kosten te besparen die de maatschappij normaal zelf had moeten financieren. Exploitatiesteun is in geen geval toegelaten.

Kapitaalinjecties kunnen worden toegestaan indien het ingebrachte kapitaal in verhouding staat tot het aantal aandelen dat in het bezit is van de overheid, en tegelijkertijd ook een particuliere aandeelhouder een kapitaalinjectie doet. Het aandeel van de particuliere investeerder moet van reëel economisch belang zijn. Kredietverlening kan worden toegestaan als de overheid de lening verstrekt tegen normale commerciële voorwaarden, en de lening bijvoorbeeld ook bij een handelsbank had kunnen worden verkregen. Garanties mag de commissie enkel toelaten als ze contractueel gekoppeld zijn aan specifieke voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen zeer strikt zijn, en bijvoorbeeld voorzien in een verplichte faillietverklaring van de begunstigde onderneming of in een vergelijkbare procedure.

We zullen voorlopig de ontwikkelingen in de sector afwachten. Virgin en DAT gaan misschien samenwerken. Momenteel is er echter nog geen officieel akkoord. Virgin Express doet het niet zo goed, en het spreekt voor zich dat een samenwerking met DAT de toekomst van deze dochtermaatschappij van Virgin niet mag hypothekeren. Deze kwestie is het laatste obstakel. Als DAT en Virgin samenwerken, zal er binnen de kortste keren een nieuwe luchtvaartmaatschappij tot stand komen.

De Vlaamse regering hoort zich hier evenwel niet in te mengen. Haar enige verantwoordelijkheid is ervoor zorgen dat de luchthaven van Zaventem optimaal functioneert. Dat is ook belangrijk om Zaventem aantrekkelijk te houden voor de buitenlandse luchtvaartmaatschappijen. Vooral voor de lange-afstandsvluchten is het heel belangrijk dat een paar grote carriers Zaventem als uitvalsbasis kiezen. De bevolking zal dan ook niet langer moeten overstappen telkens ze naar verre bestemmingen wil reizen.

Voorlopig kiest de Vlaamse regering er dus voor om via de GIMV te werken aan de kwaliteit van de infrastructuur. Ik ben ervan overtuigd dat dit onze eerste opdracht is en dat we daar op termijn de vruchten van zullen plukken.

De voorzitter : De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex : Mijnheer de minister, u hebt gesproken over het aantrekken van carriers. Ik wil benadrukken dat het voor Zaventem niet alleen belangrijk is om carriers uit verschillende landen aan te trekken, maar ook om een home carrier te hebben, om het verwijt van de vakbondsafgevaardigde aan de Vlaamse overheid te counteren. Zo kunnen we de tewerkstelling bij Technics en Catering behouden. Volgens de mensen van BIAC kan dat alleen worden gegarandeerd als er een stevige homecarrier is.

Minister Jaak Gabriels : We moeten de werkloosheidscijfers ook over een langere periode zien. De VDAB was blij dat ze opnieuw kon ingaan op de grote vraag om personeel beschikbaar te stellen in Vlaams-Brabant. De alarmerende berichten die we destijds hebben vernomen na de sluiting van Renault Vilvoorde, waren na enkele maanden volledig opgedroogd. Ik vraag een beetje geduld. De regio Vlaams-Brabant ontwikkelt een zeer hoge activiteitsgraad. De GOM en de Kamer van Handel en Nijverheid vertellen mij hetzelfde. Zeker als er ondertussen op kleine schaal extra activiteiten worden ontwikkeld, ben ik ervan overtuigd dat we heel vlug over die moeilijkheden heen geraken.

De heer Eddy Schuermans : Mijnheer de minister, in uw interpretatie van de Europese kaderrichtlijn zijn er buiten infrastructuur, waarover de regering reeds heeft beslist, geen andere mogelijkheden. Het fiscale hoofdstuk is niet onze bevoegdheid. Een kapitaalsinjectie kan maar indien men echt participeert, en er is geen intentie om dat te doen. Kredietverlening moet onder de voorwaarden waarop een handelsbank dat zou doen. Ik vraag me trouwens af wat het nut is als een overheid dat doet. Aan garanties hangt een verplichte faillietverklaring vast. Dat is dus ook niet het goede scenario. De conclusie is dat het Vlaams Gewest, behalve inzake infrastructuur, eigenlijk niets wil of kan doen.

Er valt wat te zeggen voor die interpretatie. Ze steekt wel af tegen de houding van het Waalse Gewest, dat een heel andere visie heeft. Ondanks de kaderrichtlijn speelt het Waals Gewest via Ryanair een agressieve rol op de markt. Volgens een aantal mensen is het zelfs marktverstoring. Moeten we hierop lijdzaam toezien ? Moet Vlaanderen die

Schuermans

richtlijn zo orthodox interpreteren ? In de Belgische en de Europese context zijn dat toch twee totaal verschillende interpretaties van dezelfde richtlijn.

Minister Jaak Gabriels : We hebben daarover een debat gevoerd in het Vlaams Parlement. Het Vlaams Parlement heeft de beslissing van de Vlaamse regering goedgekeurd. We zijn niet bereid om na enkele maanden onze houding te veranderen. Als we het andere pad zouden kiezen, begeven we ons op glad ijs. Dat zal ook blijken in de komende jaren. Het vinden van tijdelijk kapitaal zou sommigen zuur kunnen opbreken. Een dergelijk dossier moeten we niet gevoelsmatig, maar zuiver economisch bekijken. We moeten alles doen om de activiteitsgraad in Zaventem aan te zwengelen.

De heer Eddy Schuermans : Ik ben het met u eens, maar de vraag is of we lijdzaam moeten toezien hoe in een andere regio dezelfde richtlijn anders wordt geïnterpreteerd. Dat is marktverstorend.

De heer Jacques Laverge : Dat is niet alleen het probleem van een maatschappij die tegen lage prijzen werkt. Er zijn verschillende faciliteiten op de luchthaven, maar dat heeft niets te maken met de financiële ondersteuning.

De heer Eddy Schuermans : De houding van het Waalse Gewest is in deze zaak zeer agressief en gaat in tegen de geest en de letter van de richtlijn.

Minister Jaak Gabriels : U weet dat er klachten lopen tegen wat er gebeurt in Charleroi. Het is mogelijk dat Europa dat veroordeelt. Ik betwijfel of dit de beste investering is die een overheid kan doen. Ik kan het Waalse of het Brusselse Gewest niet beletten om dat te doen. Maar wij moeten niet met open ogen in een ravijn lopen.

De heer Jan Laurys : De minister is optimistisch over de werkgelegenheid. Er is echter een fundamenteel verschil tussen wat destijds met Renault is gebeurd, en wat nu in Zaventem gebeurt. Renault is failliet gegaan in 1997. Het heeft toch drie jaar geduurd voor iedereen via de tewerkstellingscel werk heeft gevonden. Bovendien zijn er nog steeds enkele mensen die niet in het gewone economische circuit zijn geraakt.

Renault heeft wel kunnen profiteren van de luchthavenactiviteiten in Zaventem. Daardoor werd er heel snel bijkomende tewerkstelling gecreëerd. Nu is de motor van de regio getroffen. De luchthaven-

industrie zelf dreigt vast te lopen. Ik vrees dat er niet zo vlug bijkomende tewerkstelling zal komen als toen met Renault.

In het parlementair debat werd professor Sleuwaegen aangehaald, die zei dat we ons niet mochten verkijken op de situatie van Renault, omdat nu de motor van de Vlaams-Brabantse economie geraakt werd.

Minister Jaak Gabriels : Die motor kan alleen maar draaien als de elementen voor een gezonde economische activiteit in de toekomst aanwezig zijn. Wat bij ons gebeurt, is ook elders op grote schaal gebeurd. Wie zou begin jaren tachtig gedacht hebben dat Pan-Am van de wereldkaart zou verdwijnen ? Dat was toen de grootste maatschappij. De overheid moet zich niet inlaten met die branche. We moeten er wel voor zorgen dat Zaventem een aantrekkelijke luchthaven blijft. Het zal misschien met verschillende duizenden arbeidsplaatsen minder zijn, maar die kunnen we opvangen.

Vorig jaar was het hoofdthema op de nieuwjaarsreceptie van de Kamer van Handel en Nijverheid van Vlaams-Brabant, het niet-vinden van voldoende personeel. Men moest uitwijken naar Oost-Europa om personeel te zoeken. Als we dit probleem over een iets langere termijn bekijken, zullen we zien dat het zal worden opgelost.

De heer Jan Penris : Mijnheer de minister, behartigt u op een of andere manier mee het dossier van Van Gaever Airlines zonder dat financieel te steunen ?

Minister Jaak Gabriels : Die mensen hebben tot nu toe uitsluitend met het federale niveau contact genomen, omdat het geven van vergunningen en slots een federale bevoegdheid is.

De voorzitter : Aan de grondslag van de vraag van de heer Bex liggen vrij harde uitspraken van een niet-onbelangrijke vakbondsvrouw in dit dossier. DAT is ongeveer opgestart. Men moet toegeven dat de 371.840.287 miljoen euro 500 arbeidsplaatsen betekenen. Hopelijk worden er dat nog meer.

Op 6 juli hebben we bij decreet de PMV opgericht. Dat is een investeringsmaatschappij die voor 100 percent door de overheid wordt gefinancierd, en niet de ziekten heeft van de GIMV. DAT is een schoolvoorbeeld van een dossier dat door de PMV zou moeten worden behartigd, maar toch is GIMV daar actief. Waarom hebben we de PMV dan opgericht ?

Minister Jaak Gabriels : De PMV was op dat ogenblik nog niet operationeel. We moesten een instrument vinden dat dit kon doen in opdracht van het Vlaams Gewest. Daarom hebben we de GIMV ingeschakeld. In de toekomst zal dat de PMV zijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.39 uur.*
